

NORGES HØYESTERETT

Den 18. mars 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Indreberg, Kallerud og Bergsjø i

HR-2016-00612-U, (sak nr. 2016/449), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om opplysninger i dokumentutdrag som ingen av partene har ført som bevis under hovedforhandlingen, må fjernes fra utdraget etter at forhandlingen er avsluttet.
- (2) Haugaland tingrett har til behandling en straffesak mot A og sju andre tiltalte. På vegne av A fremmet hans forsvarer begjæring for tingretten om at alle sider i dokumentutdraget som ikke dokumenteres under hovedforhandlingen, må fjernes ved forhandlingens avslutning. Tingretten avslo begjæringen ved beslutning 5. januar 2016. De tiltalte anket til Gulating lagmannsrett, som forkastet ankene ved kjennelse 22. januar 2016. A har anket til Høyesterett. Det er opplyst at de øvrige tiltalte har anmodet ham om å føre spørsmålet videre selv om de ikke selv anker.
- (3) A gjør i korte trekk gjeldende at straffeprosessloven § 305 må forstås slik at retten ikke skal beholde andre saksdokumenter enn de som er dokumentert i retten. Dette følger også av påtaleinstruksen § 26-1. Straffeprosessloven må forstås i lys av EMK artikkel 6 og Grunnloven § 95. A har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt:

Ved hovedforhandlingens avslutning skal rettens medlemmer kun ta med seg tilbudte dokumentbevis som faktisk er dokumentert for den dømmende rett.

Subsidiært:**Lagmannsrettens og tingrettens kjennelser oppheves."**

- (4) *Påtalemyndigheten* har i korte trekk gjort gjeldende at ordningen hvor dommerne får med seg "bruttoutdrag" hvor udokumenterte opplysninger ikke er fjernet, ikke medfører brudd på kontradiksjonsprinsippet eller menneskerettigheter. Det følger av straffeprosessloven § 305 at dommerne ikke kan vektlegge slike opplysninger. Sletting og sladding i det elektroniske dokumentutdraget medfører risiko for feil og feiltolking.

- (5) *Påtalemyndigheten* har nedlagt slik påstand:

"Anken forkastes."

- (6) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over en beslutning av tingretten. Anken gjelder forståelsen av straffeprosessloven § 305 jf. påtaleinstruksen § 26-1, innenfor rammen av kravet til rettferdig rettergang i Grunnloven § 95 og EMK artikkel 6. Dette kan ankeutvalget prøve, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 3.
- (7) I saken her har lagmannsretten lagt til grunn at dokumentutdraget ikke vil inneholde bevismateriale som ikke lovlig kan dokumenteres. Utvalget forutsetter i det følgende at slike dokumenter ikke er omfattet av de "bruttoutdrag" det er spørsmål om dommere kan ta med seg etter hovedforhandlingen.
- (8) Det er elektronisk dokumentutdrag i saken, og det totale antall fremlagte dokumenter er svært stort. Det knytter seg særlige utfordringer til å rense slike utdrag for udokumenterte dokumenter eller deler av dokumenter. Det prinsipielle spørsmålet er imidlertid det samme som ved papirdokumenter.
- (9) Straffeprosessloven § 305 fastsetter at retten ved avgjørelsen av hva som anses bevist, bare skal ta i betraktning de bevis som er ført under hovedforhandlingen. Bestemmelsen skal sikre at tiltalte får rett til å forvare seg – det kontradiktoriske prinsipp – jf. EMK artikkel 6 nr. 3 jf. nr. 1. Man må unngå at retten legger vekt på bevis domfelte ikke har hatt anledning til å imøtegå. Det er imidlertid ikke noen automatisk sammenheng mellom dette og at dommerne ikke kan ha tilgang til opplysninger som ikke har vært ført som bevis i retten.
- (10) I Rt. 1970 side 187 var spørsmålet om det i lys av den tilsvarende bestemmelsen i den gamle straffeprosessloven, var en saksbehandlingsfeil som måtte lede til opphevelse av en fellende dom at rettens formann hadde bedt om, og fått utlånt, sakens etterforskningsdokumenter etter avsluttet hovedforhandling. Anken førte ikke fram. Avgjørende var at rettens formann klart hadde opplyst at han og meddommeren utelukkende hadde bygd på opplysninger som var fremkommet under hovedforhandlingen. At dommeren tok med dokumentene ble ikke ansett som en saksbehandlingsfeil, men omtalt som en uheldig praksis.
- (11) Påtaleinstruksen § 26-1 annet ledd har som formål å motvirke en slik praksis. Den pålegger aktor å ta med de av sakens dokumenter som ikke er fremlagt i retten når saken kommer opp til doms. I forarbeidene, NOU 1984: 27 side 167, heter det at det under domsforhandlingene er viktig at rettens dommere bare har tilgang til dokumenter som er dokumentert under hovedforhandlingen.

- (12) Dette betyr ikke at det er i strid med loven eller med det overordnede prinsipp om rettferdig rettergang, herunder rett til kontradiksjon, at dommere har tilgang til dokumenter som ikke har vært ført som bevis i retten. Rettergangen må bedømmes samlet, og det må vurderes konkret ut fra domsgrunnene og eventuelt andre opplysninger man måtte ha, om dommerne i strid med § 305 kan ha lagt vekt på bevis som ikke er ført i retten, og om det i tilfelle kan ha virket inn på avgjørelsens innhold.
- (13) Anken må etter dette forkastes.
- (14) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Anken forkastes.

Knut H. Kallerud
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: